

ca no dia 11 de...
ples empale...
a do Mundo...
a situação...
C S V E I
6 4 3 1
3 3 3 1
8 -3 1 1
9 -5 1 1
-se do Juve...

r no Campeo...
conquistando...
a, campeã oit...
ficou em 50...
vembro de 44...
polonesa o jog...
tabela do jog...
D SG
0 21
1 20
3 13
3 14
3 13
5 11
6 5
7 3

a França, Gréc...
ara o Mundia...
Na tabela abo...

PF PR
270 238
277 273
247 245
224 264
Rodrigo Lyb...

consideravelm...
A informação...
da Ordem Fran...
bre as missões...
Franciscanos...
"tanto os crisi...
ora de mais libe...
e até algu...
zonas rurais...
"A Igreja re...
propriedades...
No entanto, os...
a participarem...
ue não o fazem...
adados a trabal...
na China - de...
trictória - tra...
em semelhan...
China, a de...
mas. Nos sem...
400 semest...
ão dificuldades...
comunicarem...

Universidade...
Cursos:
quintas das 17...
h;
e sextas das 17...
h;
e sextas das 17...
h.
destina-se a p...
os II" e "Polon...
nhecimento da...
ões:
neiro, 460, 90...
64-2522, Ramal...

TYGODNIK KATOLICKI
SPOŁECZNO-KULTURALNY
ZAŁOŻONY W 1920 ROKU

LUD

KURYTYBA - 30 lipca (julho) - 1985 - Nr 3.976 - (29/85)

"LUD" (O POVO)
UNICO JORNAL POLONES
NO BRASIL
FUNDADO EM 1920

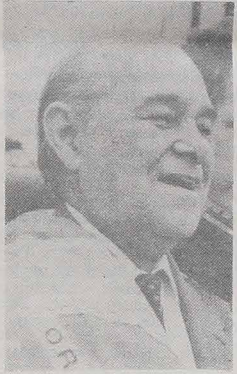
"PROPONUJE WIELKI PAKT SOCJALNY"

Tymi słowy powołał wszystkich brazylijszczyków do ugodny, solidarności i współpracy prezydent José Sarney w swym dramatycznym, politycznym przemówieniu do całego narodu wygłoszonym w dniu 22 lipca br. Przedstawił w nim dramatyczną sytuację społeczno-gospodarczo-polityczną Brazylii i zapowiedział by z optymizmem, wiarą i odwagą realizować wytyczne będące wynikiem konsultacji polityków, inteligentów, naukowców, ekonomistów, robotników, właścicieli fabryk i gubernatorów.

Wskazał, że na trudną sytuację składają się poważne niedomogi gospodarstwa społecznego. Brazylija przechodzi dziś przez największy kryzys polityczny w swej historii. Posiada największe w świecie zadłużenie w bankach za-

granicznych, największe zadłużenie wewnętrzne oraz inflację nigdy nie notowaną. Połowa najbiedniejszych mieszkańców Brazylii w latach 60-tych posiadała 4 proc. dochodu narodowego, dziś posiada mniej niż 3 procent. Wtedy 10 procent najbogatszych posiadało 39 procent bogactwa narodowego, dziś w ich ręku znajduje się 51 procent środków materialnych. Biedni stali się więc biedniejszymi a bogaci bogatszymi.

Na wsi, w interiorze 1 procent właścicieli posiada 45 procent posiadłości. To tłumaczy niepokoję społeczny i rewolucyjną presję w walce o kawałek ziemi. Bezrobotnych jest około 13 milionów. Deficyt finansowy sektora państwowego wynosi 110 miliardów kruczeirów. Perspekty-

Zmarły prezydent TANCREDO był krzewicielem idei dziś wchodzących w czyn.

wa inflacyjna wskazywała na dramatyczną cyfrę: 400 procent. Administracja publiczna oddziedziczona po uprzednim rządzie nie ma zaufania u narodu. Brak było planu, istniała dyktatura ekonomiczna, marginalizacja społeczeństwa, strach i rewolta, niepewność jutra u jednostek i całej społeczności, nieporządek w sektorze sprawiedliwości, istniało prawdziwe piekło biurokratyczne oraz ingerencja państwa w inicjatywę prywatną, zatrzymując postęp i stwarzając recesję gospodarczą, ułatwiając nielegalne praktyki i korupcję.

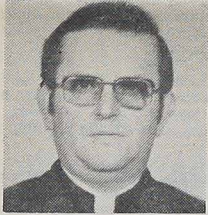
Sytuacja jest bardzo trudna. Kryzys istnieje. Mimo to - prezydent patrzy z optymizmem w przyszłość. Liczy na solidarność i uczestnictwo całego narodu. Dlatego

zapropozował "wielki pakt socjalny", w którym sprężyną najważniejszą będzie lud brazylijski. Celami pierwszymi będą: 1. Wolność, 2. Rozwój, 3. Dania priorytetu ubogim, 4. Kultura, 5. Niezależność i Niepodległość.

Było to jedno z najmocniejszych przemówień prezydenckich. Odbiło się szerokim echem w całym narodzie i spotkało z poparciem większości. Uznano rzeczowość, wniósł faktom i wytycznym oraz ufne podzielenie się z narodem informacjami zawierającymi dramatyczne cyfry. "Prawda was wyzwoli" - mówi Ewangelia. Prawda w słowie i czynie jest problemem wyzwolenia wszystkich, także i brazylijszczyków. Szansa jest wielka i konkretna. Wystarczy ją wykorzystać.

APOSTOLSTWO DROGOWE

W dniu 25 lipca obchodzi się corocznie dzień kierowców. Wtedy spojrzenie nasze kieruje się ku tysiącom współbraci, którzy z poświęceniem wypełniają swe powołanie przewożenia osób oraz dóbr materialnych po drogach całego kraju. Oni stanowią niezbędny czynnik w systemie cyrkulacji dóbr w wielkim organizmie jakim jest Brazylija. Jest ich wielu. Trudno jest podać cyfry dokładne. Oblicza się ich w Brazylii na kilka milionów rozsiadanych po drogach i całej sieci obsługi: stacji benzynowych, restauracji, barów i warsztatów.

KS. MARIAN LITEWKA - Apostoł na miarę dziesiętnych czasów.

W trosce o tę wielką rzeszę wiernych Kościół od dawna poszukuje sposobów pomocy duchowej szoferom, pracownikom drogowym i ich rodzinom. Wypracowuje się tzw. duszpasterstwo specyficzne, w tym wypadku drogowe. Duszpasterstwo specyficzne używa odpowiednich sposobów aby dotrzeć do grupy społecznej "sui generis". Apostolstwo drogowe ma za zadanie dać lepszą pomoc duszpasterską tym "co są w drodze". Niektóre magistrale drogowe posiadają kaplice położone w miejscach strategicznych, dostępnych podróżującym szczególnie w niedziele. Ta i inne inicjatywy mają jedno na celu: uczynić Kościół obecnym na drogach i ułatwić podróżnym dostęp do sakramentów.

Wielkie zasługi na tym polu posiada Ks. Marian Litewka CM, który od prawie dziesięciu lat przy pomocy samochodu-kaplicy przemierza drogi Brazylii wzdłuż i wszerz niósąc spragnionym drogowcom i ich pomocnikom i rodzinom Słowo Boże oraz pociechę duchową. Czyni to w sposób sympatyczny. Z uśmiechem, dowcipami zjednuje sobie sympatię wszystkich w potem, tym którzy tego pragną, w sposób dostosowany do potrzeb i sytuacji, nieświe światło Ewangelii i ciepło miłości. Na pewno praca ta wydała dobre owoce większego wzajemnego szacunku, solidarności, pomocy wzajemnej, miłości "tych co są w drodze". Jeśli więc spotkamy na drogach Brazylii pomocną rękę, większą kulturę jazdy, szacunek i rozwagę, to można śmiało powiedzieć, że jest w tym i zasługa Księdza Marjana Litewki.

WYDARZENIA W SKRÓCIE

◆ Waszyngton - Rzecznik rządowy Lerry Speakes oświadczył, że Stany Zjednoczone "podejmą odpowiednie kroki" włącznie z akcją militarną przeciw Nikaragui i innym krajom, jeżeli będą popierały terrorizm przeciw Stanom Zjednoczonym. Dał do zrozumienia, że mogą to być ataki przeciw bazom ćwiczebny partyzantów Salwaduru w Nikaragui.

◆ Buenos Aires - Został opublikowany dokument broniący wojskowych argentyńskich, którzy brali udział w tzw. "brudnej wojnie". Spowodował sprzeciw grup broniących praw ludzkich. Dokument ten przewiduje bowiem udzielenie amnestii wojskowym zamieszkanym w akcje kryminalne.

◆ Waszyngton - Prezydent chiński Li Xianniang w przemówieniu wygłoszonym w czasie wizyty w Stanach Zjednoczonych potwierdził tendencję Chln otwarcia swej ekonomii na rynki całego świata bez dyskryminacji oraz że Chiny nigdy nie wezmą udziału w żadnym pakcie strategicznym. "Rozwój Chin ma na celu pokój światowy i rozwój ekonomiczny" oświadczył Li w przemówieniu skierowanym do przemysłowców amerykańskich.

◆ Brasilia - Prezydent José Sarney wyraził wolę dyskutowania na temat długów Ameryki Łacińskiej na forum Kongresu Narodowego. Prezydent nie podziela niepokojów finansistów co do żądań przedstawicieli Międzynarodowego Funduszu Monetarnego.

MACIEJ FELDHUZEN

Urban uniósł się gniewem

Od amnestii dla więźniów politycznych wkrótce minie rok. Ale ten "akt łaski" wobec przeciwników politycznych nie oznaczał końca represji. Tak jak można było przypuszczać, więźnia zaczęły na nowo się zapełniać. Niedawno rzecznik prasowy rządu, Jerzy Urban, na jednej z cotygodniowych konferencji dla korespondentów zagranicznych, akredytowanych w Polsce, przyznał, że w aresztach i w więzieniach przebywa 112 osób zatrzymanych z powodu działalności politycznej. Było to jedno z typowych kłamstw Urbana, gdyż, jak donoszą źródła krajowe, liczba aresztowanych i więzionych za przekroczenia polityczne przekroczyła już 150 osób. Tę liczbę należy jednak uzupełnić paruset nazwiskami ludzi, którym dano wyroki za przestępstwa kryminalne, do jakich zalicza się dziś w Polsce wszelkiego rodzaju manifestacje publiczne.

"Zachodni dziennikarze cynicznie kłamią" - zagrzmiał oburzony do żywego Urban i zagroził powołaniem międzynarodowego trybunału dziennikarskiego dla sądenia korespondentów zagranicznych w Polsce, którzy kłamliwie w swych korespondencjach opisują sytuację. Urban dobrze wie, że różnica doniesień prasowych polega na doborze źródeł, to znaczy oświadczeń rzecznika prasowego i wiadomości otrzymanych ze źródeł podziemnych, bez konieczności ich ujawniania. W krajach cywilizowanych istnieje zasada, gwarantująca dziennikarzom zachowanie tajemnicy otrzymanych źródeł, a w Warszawie taka zasada chroni informatorów przed niebezpieczeństwem represji i dlatego jest raczej źle widziana. Przy tej okazji Urban zaatakował najpoważniejszy dziennik amerykański "Wall Street Journal" za to, że się odważył nazwać rząd PRL "bandą zbirów". Chodziło o zdanie artykułu, że przedstawiciele Kościoła w Polsce podejrzewają "rządowych zbirów" o wypalenie używanego przez Solidarność "znaku V" na ciele księdza Tadeusza Zaleskiego. W tydzień po ukazaniu się artykułu trzech działaczy związkowych, Michnik, Frasyński i Lis, otrzymali wyroki sięgające trzech i pół lat więzienia za samo tylko planowanie 15-minutowego strajku, protestującego przeciw zwyczajnie cen żywności, przyczym, jak wiemy, ten strajk się nie odbył, gdyż przerzązany rząd wycofał podwyżkę cen. W kilka dni później władze PRL dokonały zdumiewającej kradzieży tysięcy dolarów, pochodzących z majątku "Solidarności", przekazując pieniądze na konta swych własnych związków zawodowych.

W tym samym czasie londyński "The Times", napisał, że państwa Zachodu są gotowe do poprawy stosunków z Polską, ale jedynie na podstawie widocznego rozwoju wewnętrznej pojednania w kraju. Bez poprawy sytuacji wewnętrznej w Polsce opinia brytyjskiego społeczeństwa nie zgodzi się na polepszenie wzajemnych stosunków dyplomatycznych i ekonomicznych, dopóki rząd w Warszawie nie zapewni sobie minimum poparcia ze strony własnych obywateli. Jest rzeczą godną uwagi, że tego rodzaju stanowisko cechuje większość

(Ciąg dalszy na str. 2)

Rzeczy ciekawe i prawdziwe

ISLAM W AFRYCE

Od czasu zdobycia Afryki Północnej przez Arabów islam nieprzerwanie wywiera tam swój wpływ. Religie nomadów arabskich bardzo wczesnie przyjęły ludy pasterskie Sahary i Sahelu. Natomiast napotkała on zdecydowany opór ze strony czarnych plemion rolniczych. Dopiero w XIX wieku, dzięki protekcji francuskich rządów kolonialnych, islam rozszerzył się na znaczne obszary Zachodniej i Centralnej Afryki.

Oddziaływanie tam islamu wzrosło w ostatnich latach dzięki ogromnym zyskom płynącym z eksploatacji ropy naftowej. Misje muzułmańskie pomijają jednak zupełnie element pomocy ekonomicznej, społecznej i humanitarnej, tak potrzebnej w krajach rozwijających się, stosując natomiast przekupstwo, przymus, wojnę.

Propaganda muzułmańska nazywa chrześcijaństwo religią białych, która winna zostać usuniętą z czarnego kontynentu, jeśli Afryka chce uzyskać pełną niezależność. Panislamska konferencja w Lahore opracowała dyrektywy dotyczące działalności misyjnej w Afryce. Zgodnie z tymi wskazówkami, tam, gdzie muzułmanie stanowią mniejszość, należy domagać się rozdzielenia Kościoła od państwa i tolerancji religijnej. Natomiast w krajach, w których mahometanie stanowią większość, należy uznać islam za religię państwową. Odbyla się w stolicy Nigru, Niamej, konferencja na temat: "Wolność prawa, godność człowieka w islamie". Wzięli w niej udział teologowie i prawnicy ośmiu krajów muzułmańskich. Konferencja zdecydowanie odcięła się od stanowiska kwestionującego prymat islamu przy ogólnym uznaniu wolności religii. Mówiło się o prawie do wyznania jedynie prawdziwej wiary — islamu. Żądano respektowania głoszenia wiary i prowadzenia działalności misyjnej tylko dla mahometanizmu.

Państwa położone na południu od Sahary czują się zagrożone w swej polityce wewnętrznej i zewnętrznej wciąż wrastającym naciskiem ze strony islamu. Pomoc finansowa dla krajów biednych uzależniona jest od zapewnienia przywilejów ludności muzułmańskiej. Wyznawcy islamu w tych krajach domagają się prowadzenia ustawodawstwa opartego na Koranie i wzmocnienia procesów zmierzających do zarabizowania całego społeczeństwa.

Islam rozwija swoją działalność misyjną na różnych płaszczyznach, np. kraje muzułmańskie chętnie godzą się, aby również urzędy państwowe służyły ich religii, dlatego też urząd do spraw wyznań w Sudanie utrudnia działalność misjonarzem chrześcijańskim a otwarcie domaga się nawracania na mahometanizm. Uniwersytety arabskie oferują wolne miejsca i stypendia wszystkim studentom — warunkiem jest przejście na mahometanizm.

Ważnym instrumentem w szerzeniu wiary Mahometa jest Liga Arabska. Jedną z jej organizacji (Alesca) zajmująca się sprawami kulturalnymi domaga się popierania "wszystkich inicjatyw przyczyniających się do ekspansji kultury i języka arabskiego w Czarnej Afryce". Arabia Saudyjska i Libia utrzymują wspólnie "African Islam Institute", przeznaczony dla krajów Środkowej i Południowej Afryki. Szkoły "Misji Arabskiej" są komórkami muzułmańskiej propagandy i kontroli.

Kluczową rolę w ekspansji islamu odgrywają również przedsiębiorstwa handlowe, posiadające swych przedstawicieli nawet w najbardziej odległych częściach Afryki. Wydaje się być rzeczą pewną, że "Feisal Islamic Bank" finansuje nieoficjalnych misjonarzy muzułmańskich. Pomaga przy zakładaniu różnego rodzaju agencji handlowych w miastach i w afrykańskim buszu.

Ocena dotychczasowych efektów islamskiej działalności misyjnej w Afryce nie pozwala na stawianie jakichkolwiek prognoz. Faktem jest jednak, że obecnie, podobnie jak i w przeszłości, ludność Czarnej Afryki nastawiona jest wrogo wobec dążeń zmierzających do jej zarabizowania i nawrócenia na islam. Powstaje jednak pytanie, jak długo będzie mogła stanowić opór i czy nie ulegnie pokusie pieniądza.

(*"Gwiazda Polarna"*)

JAK POWSTAŁY BURSZTYNY

Pomorze Zachodnie i południowy Bałtyk znajdowały się kilkadziesiąt milionów lat temu w zasięgu wulkanów. Taką hipotezę wysuwa ekolodzy. Silny wulkanizm miał miejsce we wczesnym paleogenie na obszarze dzisiejszego Morza Północnego. Z wulkanizmem tym wiązały polscy uczeni powstawanie bursztyny. Przypuszcza się, że wybuchy wulkanów mogły być przyczyną wzmoczonego wydzielania żywicy przez drzewa bursztynowe, które rosły wówczas na terenie dzisiejszej Skandynawii.

PRÓBA LASERA W KOSMOSIE

W czasie odbywającego się 18 lotu amerykańskich promów kosmicznych załoga Discovery umieściła na orbicie okołoziemskiej 3 satelity komunikacyjne. Z naziemnej bazy na wyspie Maui (Hawaje) został wypuszczony promień lasera i skierowany na lustro o średnicy ok. 10 cm, przymocowane do kadłuba Discovery. Eksperyment ten ma udzielić odpowiedzi na pytanie czy w przyszłości będzie możliwe niszczenie nieprzyjacielskich celów w kosmosie przy pomocy laserów naziemnych. Jest to część kontrowersyjnego programu obronnego prezydenta Reagana, określanego mianem Wojen Gwiezdnych.

Wiadomość o planowanym eksperymencie z laserem została skrytykowana przez prasę sowiecką, która rozpiszywała się na temat "pokojowych" badań przelotnie kosmicznej, prowadzonych przez Sowiety, w przeciwieństwie do USA, które nastawione są głównie na kosmiczną technologię sprzętu wojkowego.

CIEKAWOSTKI

Cukier z torfu? Niewykluczone. W ZSRR została opracowana technika produkcji cukru z torfu — na razie dla celów paszowych. Surowcem jest torf "biały" (nie rozłożony, pochodzący z małych głębokości, bogaty w węglowodany).

Cukier z torfu zawiera więcej niż barczany fizjologicznie ważnych biopierwiastków. Stwierdzono, że drób i trzoda chlewna po otrzymaniu paszy z dodatkiem torfowego cukru zdołały przybrać na wadze.

Czasami można się spotkać z twierdzeniem, iż choroby zębów znane są wyłącznie współczesnej cywilizacji, zaś nasi przodkowie byli krzepcy i protez nie potrzebowali. Jest to pogląd mylny, gdyż już cztery i pół tysiąca lat temu sztuczne zęby znane były Fenicjanom, a niewiele później Etruskom. Natomiast pierwsza w świecie proteza skonstruowana w XVI wieku dentysta japoński dał pewnej damy z wyższej sfery.

W ciągu ostatnich 2 lat w Szwajcarii 17-krotnie wzrosła ilość puszczyzny w obieg fałszywych banknotów zarówno szwajcarskich, jak i obcych. W ostatnich miesiącach policja skonfiskowała fałszywe jugosłowiańskie 3 miliony dinarów, a także 974 tys. lirów i wiele fałszywych marek zachodnio-niemieckich. W Niemczech Zachodnich w latach 1982-1983 skonfiskowano łącznie 64 mln fałszywych marek i innych środków płatniczych. W ostatnich 3 latach liczba fałszerstw potroiła się. Najczęściej podrobiane są dolary; przypadki takie odnotowano w 96 krajach. W Niemczech Zachodnich jeszcze w 1979 r. wśród fałszyfikatów dolary zajmowały tylko 11 procent, w ubiegłym roku już 75 procent Banki Szwajcarii i Niemieckiej Republiki Federalnej zostały zmuszone do instalacji specjalnych automatów badających prawdziwość banknotów.

Szesnaście młodych Japończyków zmieściło się na jednym rowerze i co więcej udało im się odbyć 50 m "podróż". Po co? Odpowiedź jest bardzo prozaiczna — chcieli w ten sposób pobić własny rekord z 1981 r., kiedy to w podobnej przejażdżce uczestniczyło 13 osób.

Chcąc uczyć ogłoszony przez ONZ Międzynarodowy Rok Osób Niepełnosprawnych (1981) — Kolumbijski Samuel Cavajar pokonał 36 swym inwalidzkim wózku trasę długości 7.270 km. Wyruszył z Bogoty (stolicy Kolumbii) przez Ekwador, Peru i po upływie 4 miesięcy i 6 dni dotarł do stolicy Chile — Santiago.

W wywiadzie udzielonym po dotarciu do mety, wyczerpany Cavajar powiedział, że schudł wprawdzie 30 kg, ale udało mu się udowodnić, że inwalidów nie należy spychać na margines życia społecznego, gdyż potrafia wykażać się czasem większym hartem niż ludzie zdrowi. Warto pamiętać, że ludzie niepełnosprawni stanowią prawie 1/3 ludności świata.

IRMÃO HAUER & CIA. LIMITADA
Rua José Bonifácio, 66 — Fone: 222-7744
FERRAGENS EM GERAL
ESTACIONAMENTO GRATUITO ½ HORA (Silva)
Bronze, latão, cobre, alumínio em barras, chapas e tubos, chapas inox — Ferramentas Gedore, Corneta, Stanley, Motores elétricos, colas e adesivos Alba, pregos e arames, cordas de nylon e sisal, lona plástica, tintas e vernizes, máquinas elétricas BOSH, telas, painéis e caldeiros de alumínio (Ilhna Hotel).

Boutin
— ADUBOS LÍQUIDOS ENVY
— ADUBOS COMPOSTOS
— ADUBOS SIMPLES
— PULVERIZADORES
— FUNGICIDAS
— INSETICIDAS
— HERBICIDAS
MAIOR ESTOQUE E MELHOR PREÇO DA PRAÇA ATACADO E VAREJO
ADUBOS BOUTIN LTDA.
Avenida 7 de Setembro, 2.064 — Fone: 264-5133
Caixa Postal, 1.130 — Teleg: "PROAGRO"
80.000 — CURITIBA — PARANA

INDICADOR PROFISSIONAL
Advokaci:
DR. LEOPOLDO ANTONIO SOKOLOWSKI
SPRAWY CYWILNE, KRYMINALNE, INWENTARZE ITD.
Praça Pres. Getúlio Vargas, 68 — Tel. 282-0868
São José dos Pinhais — Paraná
DR. EDWARD ŻELAK
Załatwia sprawy cywilne, handlowe, kryminalne, robotnicze i naturalizację. — Przeprowadza inventarze.
Rua Emílio Peretá, 10 — 4. piętro — Conj. 401 (Esq. Pça Zacarias), Edif. Quinco — Fone: 222-0278 — Curitiba - PR

Karty do gry — Cr\$ 3.000 — Nasiona cebuli zagranicznej, maku, brakatingi, tabaki kręconej, karpusty hibridy, wyki, owsa — Fumos Tietê — Florão Chmiel zagraniczny.
— A LIBERTY —
FLOECKI
80.000 — Rua Saldanha Marinho, 148 — Curitiba

H. MARCINOWSKA

Miasto mojego dzieciństwa

6)

Grande Hotel Moderno, po wyjeździe do Włoch Freschich przeszedł w ręce Jonschera i przez długie lata był głównym hotelem miasta goszczącym ludzi ze sfer rządowych, dyplomatycznych czy też z wysokiej sfery finansowej. Klub Curitibano zrzeszający najpierwsze rodziny paraskie posiadał tzw. "Grémio das Violetas" złożony z nalegających panien "society" kurytybńskiej, zadających szczytę czy to na balach galowych, czy to w okresie zabaw karnawałowych, czy podczas kwesty na biednych sprzedając w Passeio Público fioletki do butonierki. Klub Curitibano gościł u siebie wystawę malarstwa Plenkowskiego. Czy ktoś z brazylijan nabył płótna tego poważnego artysty polskiego nie wiem, ale Konsulat Polski za czasów Mieszkiego zakupił kilka aktów. Zwłazek Polski kupił jedno duże płótno, a drugie otrzymał jako dar od autora.

Sklep jubilejski Koppa zatrudnił Zosie Liszewska, zaufaną funkcjonariuszkę firmy. Polacy z zasady tam przystawali na wymianę nowinek z życia kolonii, a Brazylianie zapoznawali się z kulturą, a nawet z historią Polski. Obok cukierni Shaffera schody prowadziły do wykładowego pensjonatu p. Łabędzkiej i jej córki Marii Ilnickiej, matki adwokata Bolesława który podczas drugiej kadencji gubernatora Lupiona prowadził Paraską Bibliotekę Publiczną, i córki Amelii asystentki na Fakultecie Odontologii.

Na rogu, przy ul. Primeiro de Março (Monseñor Celso), ojciec Dezembaragora Segismundo Gradowski, p. Wawrzyński Gradowski miał sklep tytoniowy, który z czasem przeszedł w ręce nowego właściciela p. Bembońskiego. Na przeciwnym rogu, tam gdzie obecnie mieści się Banco do Estado do Paraná, od strony Primeiro de Março, Władysław Radecki otworzył, bodajże pierwszy w tym rodzaju elegancki zakład fryzjerski dla pań. Tam się przycinały włosy "à la garçonnet", robiło wodną ondulację, "manicure" i inne cudności dla dam. Z czasem zakład przechodził w ręce Rubińskiego. Na przeciwko Bank Francusko-Włoski w którym pracował Teodor Żubiński, jeden z filarów Junaka, pierwszorządny sportowiec i atleta w którym dziewczęta kochały się na zabój.

FOTO KABZA, nadworny zakład fotograficzny życia polonijnego, już w posiadaniu nowego właściciela p. Kmiecica, uległ pożarowi i tak klisze zdjęć o znaczeniu prawdziwie historycznym przepadły na zawsze. Dalej poczęta gdzie na mocy konkursu pracowała Stela Liszewska, moja była nauczycielka języka portugalskiego w Szkole Ludowej, — potem redakcja gazety REPÚBLICA, księgarnia Mundial a na przeciwko "Louvre" nalegantszy magazyn z konfekcją damską. Tamże miała swą pracownię Polka Zofia Beckmanowa, ekskluzywna krawcowa kurytybńskiej szmientki.

Nalegantsze kino "Central" posiadało bardzo wybrednych bywalców którzy wykupywali abonament na cały rok i mieli stałe fotele.

Avenida Luiz Xavier czy tylko po prostu Avenida to jakby przedślonok do Rua Quinze. Krótka ale dość szeroka, środkiem posiadała dwa tory tramwajowe które rozchodziły się przy placu Oatório. Przy Avenidzie mieściła się cukiernia "Farol" Stanisława Gradowskiego. Był to punkt zborny polskiej kolonii.

Na piętze, w kamienicy w pobliżu placu Oatório, mieszkała wdowa p. Miżukowska z synem Mieczysławem, dentystą i córką Zofia, która w latach 30-tych była sekretarką Kolegium Novo Athenou.

(c. d. n.)

Wieści z Polski

ZŁOTA LIRA DLA EDYTY GEPPERT

Edyta Geppert — ubiegłoroczna triumfatorka z Opola i zdobywczyni aż dwóch nagród tegorocznego międzynarodowego festiwalu na Malcie — odniosła kolejny sukces w swej krótkiej, ale bogatej w osiągnięcia karierze.

Na jubileuszowym, XX Festiwalu "Bratysławska Lira" występowała bezapelacyjnie główną nagrodę — czyli "Złotą Lirę" pokonując konkurentów z 19 krajów.

Edyta Geppert zaprezentowała piosenkę Włodzimierza Korcza, do słów Jacka Cygana "Jaka róża, taki cierni". Polka otrzymała najwyższą punktację — 42 punkty, podczas, gdy zdobywczyni "Srebrnej Liry" Irlandka, Maria Christi, miała ich 26.

Edyta Geppert określana jest w Polsce mianem największego talentu piosenki, jaki pojawił się od czasu debiutu Ewy Demareczyk.

MEDAL INOWROCŁAWIA DLA PRYMASA J. GLEMPA

W inowrocławskim ratuszu odbyło się z okazji obchodów 800-lecia miasta uroczyste spotkanie władz miejskich i województwa bydgoskiego z prymasem Polski, kardynałem Józefem Glempem, który w Inowrocławiu spędził młodość i jest honorowym obywatelem miasta. J. Glęmp uhonorowany został pierwszym z okolicznościowych medali "800-lecie Inowrocławia", wykonanym z kryształu przez załogę miejscowej huty szkła "Irena".

Dziękując za wyróżnienie prymas Polski nawiązał do patriotycznej tradycji miasta i jego mieszkańców, podkreślając m. in., że bogata przeszłość Inowrocławia zawiera najcenniejsze i dziś wartości duchowe — przywiązanie i miłość do ojczyzny; z tych wartości należy czerpać siły do pracy dla teraźniejszości i przyszłości.

PIERWSZA W POLSCE OPERACJA SERCA CIĘŻARNEJ KOBIETY

Zespół specjalistów Akademii Medycznej w Krakowie przeprowadził po raz pierwszy w Polsce operację serca z zastosowaniem sztucznego płuc-serca u młodej ciężarnej kobiety, matki 2-letniego synka, której życie było zagrożone z powodu zaawansowanej wady serca. Operacja wewnątrz serca (wymiana zastawki) trwała 38 minut przy współdziałaniu anesteziologów, położników i kardiologów. Pacjentka czuje się dobrze, a ciąży — jak oceną specjalistów — nie zagraża niebezpieczeństwo.

TRADYCJE I WSPÓL-CZESNOŚĆ KABARETU

W tym roku mija 80-lecie polskiego kabaretu. O dacie tej nie zapomnieli Polscy Nagrania wydając longplay "Od Momusa do Ali Baby" z piosenkami nie tylko dwóch wspomnianych w tytule teatryków warszawskich. Są na płycie piosenki wylansowane w słynnym "Qui pro Quo", "Morskim Oku", "Perskim Oku" czy "Starej Bandzie". Posłuchać można m. in. Hanki Ordonówny, Miry Zimińskiej, Zuli Pogorzelskiej, Toli Mankiewiczówny, Zofii Terne, Tadeusza Olszy, Ludwika Sempolińskiego i innych.

KONKURSA CHOPINOWSKI

Przewodniczącym jury tegorocznego XI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina, który rozpocznie się 1 października br. w Warszawie jest prof. Jan Ekler, wybitny polski pianista (laureat III Konkursu Chopinowskiego — 1937 r.), kompozytor oraz pedagog - wychowawca wielu pokoleń muzyków, juror wielu zagranicznych konkursów muzycznych.

Prof. Jan Ekler jest powszechnie znanym i cenionym propagatorem twórczości F. Chopina. Dzięki jego staraniom zrealizowano monumentalne wydanie narodowe dzieł wszystkich F. Chopina.

Do Towarzystwa im. F. Chopina, które od kilkudziesięciu lat zajmuje się organizowaniem konkursów — napłynęło już ponad 130 zgłoszeń kandydatów z ponad 35 krajów świata. Najliczniejszą grupę narodowościową stanowią Japończycy (aż 15 zgłoszeń).

W skład międzynarodowego jury tegorocznego konkursu wchodzi przedstawiciele 14 krajów i 6 wybitnych polskich chopinistów, laureatów poprzednich konkursów chopinowskich.

Organizowany od 1927 r. konkurs chopinowski był polem ścierania się i dominowała kolejnych szkół pianistycznych.

W pierwszych konkursach dominowali Rosjanie i Polacy, później pojawiła się szkoła francuska, a ostatnio — amerykańska. Nie oznacza to jednak, że szkoły te egzystują dziś odrębnie. W wielu wypadkach następuje ich krzyżowanie się i przenikanie. Pojawia się więc nowa tendencja do uniwersalnego pojmowania muzyki Chopina. Niezależnie od tego zjawiska można jednak jeszcze obserwować wyraźne tradycje niektórych szkół.

Zainteresowanym mającym się odbyć w październiku br. Konkurs Chopinowski jest ogromne. Napłynęło już ok. 50 tys. zgłoszeń na karty i bilety, a liczba ta na pewno jeszcze wzrośnie. Tymczasem organizatorzy po odliczeniu miejsc, które trzeba zapewnić towarzystwom chopinowskim na świecie, gościom honorowym, popularyzatorom twórczości Chopina, sprawozdawcom prasowym, rozprawić mogą do sprzedaży tylko ok. 3 tys. biletów. Pomimo więc wysokiej ceny kartonów na konkursowe koncerty, już wiadomo, że większość chętnych będzie musiała zadowolić się transmisjami telewizyjnymi i radiowymi.

25 TYS. DOLARÓW DLA RODZIN OFIAR

Nasz reprezentacyjny piłkarz Zbigniew Boniek ofiarował ponad 25 tys. dolarów na pomoc dla rodzin ofiar bestialstwa kibiców angielskich na brukselskim stadionie Heysel. Każdy z piłkarzy Juventusu otrzymał taką samą tytułem premii za wygrany mecz w Brukseli. Populamy "Zibi" jako jedyny z piłkarzy wykazał się takim szlachetnym gestem.

O MELHOR EM PREÇO E SERVIÇOS

TEM DE TUDO PARA O SEU CARRO

VIDROS-BORRACHAS-ACESSÓRIOS

MATRIZ: R. Nilo Cairo, 52 - Fone: 222-6565 (PBX)
 FILIAL 1: R. Cons. Laurindo, 961 - Fone: 224-5374
 FILIAL 3: BR 116 Km 105 - Fone: 246-2462

Joalheria a Pérola e Ótica Moderna

JOIAS
 RELÓGIOS
 ÓTICA
 CRISTAIS
 PORCELANAS
 ARTIGOS PARA PRESENTES
 NACIONAIS E ESTRANGEIROS

A VISTA OU A CRÉDITO
 DESCONTOS ESPECIAIS

Rua Presidente Faria, 282 — Fone: (041) 223-4975
 R. Mal. Floriano Peixoto, 12 — CURITIBA — PARANA

Nova Encíclica de João Paulo II é dedicada à "Igreja do Silêncio"

O Vaticano divulgou, no dia 2 deste mês de julho, o texto da nova Encíclica do Papa João Paulo II, que começa com as palavras "Slavorum Apostoli" ("Os apóstolos eslavos"). A nova Encíclica, que tem um texto de 46 páginas, faz uma serena mas decidida defesa da "Igreja do Silêncio" — a Igreja Católica, onde quer que ela seja obrigada a calar-se —, e marca o 11.º centenário de nascimento dos santos Cirilo e Metódio, os irmãos missionários gregos que levaram o cristianismo aos eslavos e, para isso, criaram até um alfabeto especial, que passou a ser conhecido por "alfabeto cirílico".

Na Encíclica, o primeiro Papa eslavo da História percorre as principais etapas da vida e das ações dos dois santos irmãos que agiram com um método novo e genial, esforçando-se por se infiltrarem na mentalidade dos povos eslavos, na valorização de suas tradições étnicas e culturais. Eles traduziram para a língua eslava os textos das Sagradas Escrituras, introduziram a língua eslava na liturgia, confiaram no diálogo, movidos pelo mais profundo espírito ecumênico. O seu método, escreve João Paulo II, torna os dois irmãos "verdadeiros modelos para todos os missionários", e "autênticos precursores do ecumenismo", bem como promotores e defensores do esforço ecumênico das "Igrejas irmãs" do Oriente e do Ocidente. De fato, São Cirilo e São Metódio conduziram sua missão evangélica no mais difícil momento — no ano 800 — das controvérsias entre as Igrejas do Oriente e do Ocidente.

João Paulo II destaca ainda como tudo foi feito em plena sintonia com o espírito do Concílio Vaticano II: Cirilo e Metódio não impuseram aos eslavos a indiscutível superioridade da língua grega e da cultura bizantina, mas adaptaram para a língua eslava os textos ricos e refinados da língua bizantina, chegando mesmo a criar um alfabeto novo para atender às exigências fonéticas daquela língua, fazendo-se, assim, "eslavos de coração".

Em sua Encíclica o Papa reafirma o direito de cada cristão de obedecer à própria consciência, e defende a liberdade de culto na vida particular e na vida pública. No texto, João Paulo II faz ainda um apelo para que se ponha um fim "à incompreensão e desconfianças mútuas" entre a Europa Oriental e a Ocidental.

Essa liberdade, e o direito de cada cidadão de obedecer à própria consciência, são solenemente reafirmados pelo Papa na conclusão da Encíclica, quando ele dirige uma prece, uma súplica à Santíssima Trindade. É precisamente essa oração que é o ponto mais importante do documento pontifício, datada do dia 2 de julho. João Paulo II ora pela plena liberdade religiosa dos povos eslavos, e ora, também, para que "homens e nações possam continuar, sem obstáculos, a receber com fé e entusiasmo o programa evangélico"; ele reza pela liberdade de consciência, pela liberdade de culto na vida particular e na vida pública. E, concluindo, o Pontífice invoca: "Possa a sua adesão (dos povos eslavos) ao reino de teu Filho não ser considerada, por pessoa alguma, contrária ao bem da Pátria terrena. Possam eles viver na Verdade, na Caridade, na Justiça e conscientes da sua dignidade de homens e de filhos de Deus; possam, ainda ter a força de superar todos os ódios, e de derrotar o Mal com o Bem".

Educação receberá 13% do orçamento nacional

BRASÍLIA — O presidente José Sarney anunciou, semana passada, uma nova etapa para a educação no País, mais condizente com a opção social de seu governo, ao sancionar a Lei que regulamentava a emenda João Calmon, que destina um mínimo de 13% dos impostos arrecadados pela União para a Educação. Disse ainda que o governo está empenhado em aumentar a produtividade do ensino como um todo, "capaz de gerar tecnologias compatíveis com a sociedade complexa que estamos criando".

A solenidade de sanção, no Palácio do Planalto, reuniu parlamentares, secretários de educação, reitores e os ministros Rubem Bayma Denis, do Gabinete Militar, José Hugo Castelo Branco, da Casa Civil, Aloísio Pimenta, da Cultura, e Marco Maciel, da Educação, além do governador do Distrito Federal, José Aparecido, e oito ex-ministros da Educação.

Jornada de solidariedade ao povo Paraguai

FOZ DO IGUAÇU (CIC) — Nos dias 10 e 11 de agosto acontecerá em Foz do Iguaçu-PR, a II Jornada de Solidariedade ao Povo Paraguai. O organizador da Jornada é o jornalista Juvêncio Mazzarollo. A Jornada tem por objetivo pedir que o processo de redemocratização do Paraguai seja desceado, visto que, nos últimos anos, foram dados passos significativos na democratização dos países do nosso continente.

"Nós, que vivemos próximos ao Paraguai — explica Juvêncio Mazzarollo — que convivemos

com muitos paraguaios, sentimos de perto o quanto se faz necessário lutar para que o povo desse país vizinho se liberte do autoritarismo". A Jornada constará de palestras, debates, exposições e sessões artísticas que reforcem a integração dos dois povos. A Jornada está aberta à participação dos mais diversos posicionamentos ideológicos, ou políticos, e participarão, de modo especial, as entidades de direitos humanos e sociais em geral.

Orientação da Conferência dos Bispos

A propósito da Constituinte e da nova Constituição, a Conferência Nacional dos Bispos do Brasil, em sua 23.ª Assembléia Geral (em Itaipá, abril, 1985) deu a seguinte orientação geral:

1. Não compete a Igreja apresentar um projeto de Constituição e nem um projeto de convocação da Constituinte. Deve, no entanto, estimular os leigos a exercer sua missão de de cidadania política.

2. Permanece o direito e até o dever de a Igreja apresentar um conjunto de proposições que garantam a aplicação das "Exigências Cristãs de uma Ordem Política", inclusive divulgando-as através dos MCS. (Cfr. Diretrizes Gerais da Ação Pastoral da Igreja no Brasil, n. 68).

3. A participação popular no processo político deve ser estimulada em todos os níveis, pela Igreja, por ser um direito fundamental do cidadão.

4. A participação popular será mais consistente e eficaz quando exercida em grupos organizados, incluindo-se na missão da Igreja colaborar para a formação dos quadros intermediários da sociedade civil e conseqüente fortalecimento da organização política da Nação.

5. Esta 23.ª Assembléia delega à Presidência e à Comissão Episcopal de Pastoral a decisão quanto à oportunidade e ao modo de participação da CNBB no processo de preparação da Constituinte e na elaboração da Constituição, com ampla presença da sociedade ao lado dos Partidos Políticos.

6. Cabe à Presidência designar uma Comissão de Leigos e Bispos que, de forma permanente, acompanhe todo o processo político em questão, mantenha o episcopado devidamente informado e providencie subsídios que consentizem e ajudem nossas comunidades para preparação da Constituinte e elaboração da Constituição.

Defensivos Agrícolas

A questão do uso de agrotóxicos na agricultura promete ser um dos grandes problemas a ser debatida por todos quantos defendem o meio ambiente. De um lado as poderosas multinacionais reunidas na Associação Nacional de Defensivos Agrícolas, Andef, e de outra parte políticos, ecologistas, sanitaristas, médicos e agrônomos. O tema é polémico, porém, urgente.

Durante praticamente nove mil anos a humanidade sobreviveu sem agredir a natureza. Sem destruir a fauna e a flora. Houve fome, porém, jamais a humanidade foi exposta a um risco de morrer envenenada.

Nas últimas três décadas, alguns insensíveis comerciantes, resolveram inverter a ordem e ganhar dinheiro com isso. Surgiram as indústrias de insumos químicos. Anunciam-se como as melhores para acabar com a fome. Fazem da natureza um sistema unitário onde todos os vegetais e animais, mesmo insetos, são submetidos à mesma prova. Desfolhantes, herbicidas, fungicidas, inseticidas são produzidos e vendidos, em grande escala, como remédio para a natureza. A cada ano milhares de toneladas de agrotóxicos são lançadas no meio ambiente. Contaminam alimentos, destroem a flora e a fauna. Seus resíduos se fixam no solo, escoam para os rios matando os peixes, alcançando o homem. No homem ainda não se sabe exatamente o que farão. Estamos longe de verificar os efeitos danosos provocados por insetos e poderosos venenos sobre os alimentos que ingerimos. O temor é tanto que, nenhum produtor consome as frutas e hortaliças que produz. Na roça, para seu consumo, sempre resta um espaço que não recebe a ação dos venenos. Isso mostra bem o medo que paira sobre a nova tecnologia aplicada no meio ambiente.

Em fração de anos o homem sepultou seu ancestral milenar e entregou-se a uma tecnologia que, ao mesmo tempo, trouxe incertezas. As evidências que formam esta dúvida. A natureza já vomita agrotóxicos.

Pensem nisto, enquanto há tempo!
Porto Alegre-RS, — Cidade Universitária
Clandio Sene

Juros, Correção Monetária E Muita Felicidade.

Caderneta de Poupança Bamerindus Bom tempo todo dia

SEJA FUNCIONÁRIO DO BANCO DO BRASIL

Saiba como preparar-se convenientemente para ser aprovado no próximo concurso do Banco do Brasil. Escreva para:

CONCURSOS
Caixa Postal, 6492
80000 — Curitiba-PR

e receba — GRÁTIS — nosso GUIA DO CANDIDATO e prospectos informativos.

Aproveite e divulgue esta boa notícia a seus amigos e parentes.

TYGODNIK
SPOLECZNY
ZALOZENIE

W STULECIE U

FRANC

To imię i nazwisko ale także wiek i stan cywilny Franciszka. W tym roku lat od chwili narodzenia i ojca i matki spojrzeć na tę listę i zobaczyć woli i podpora i swiatlen

Franciszek Lachowicz. W tym roku w wiosce Lachowicz w rodzinie chlopskiej trudności w utrzymaniu i w wolgotny utrudnieniach do tropiku emigracji wyszko od nowa. W tym roku domy oraz walczyły tubylcami.

W tych warunkach lepszy warunki życia. W tym roku 16-letni Franciszek Lachowicz. W tym roku charakter i silna wola. W tym roku bryce cukierków "Lachowicz" przebywał w ciągu życia. W tym roku co mu się przydało b. W tym roku ków "A Vencedora". W tym roku która w ciągu prawdy. W tym roku Była znana daleko z uczciwości handlowej.

Nie tylko w handlu. W tym roku i tylko przed wszystkim. W tym roku ni polskiej w Kurytybie. W tym roku nych, szkolek, klubów. W tym roku czymiając się w ten sposób. W tym roku nia społeczności polskiej. W tym roku rzeconionej pracy społecznej. W tym roku mentu odejścia z tego świata.

Swą działalność w Polsce, stając się jej częścią. W tym roku do grupy która kierowała. W tym roku Juventusa. W tym roku Był też prezydent. W tym roku duszki. Należał do grupy. W tym roku w Abranches, Związek. W tym roku laków w Brazylii. W tym roku Polsce.

Był współtwórcą. W tym roku nych w Kurytybie jak w. W tym roku wa, kościół św. Wincence. W tym roku niem św. Franciszka. W tym roku kolaja Kopernika. W tym roku leczną otrzymał licznym. W tym roku imieniem nazwano jedynym.

Franciszek Lachowicz. W tym roku wili 4 synów i 3 córki. W tym roku i wykształcenie. Działalność. W tym roku oica tj. niesienie pomocy. W tym roku oraz krzewienie kultury.

W ciągu 85 lat życia. W tym roku su interesy i wymagania. W tym roku Wiele dzieł i organizacje. W tym roku Franciszka owocujące. W tym roku czolo przed tą niezwykłą. W tym roku wzorem i zachęta dla